

Mi történik, ha az HBO teljes szabadságot és végtelen pénzt ad egy örült zseni komikusnak?

Varga Zsuzsa
8–10 minutes

Második évadánál jár a tévétörténelem egyik, ha nem a legbizarrabb sorozata. Doku-vígjáték, valóságshow-paródia, nagyszabású emberkísérlet az HBO végtelen pénzéből – nehéz pár szóval leírni a kanadai komikus, **Nathan Fielder** eszeveszett agyszüleményét, *A próbát*. Pedig az alapkonceptió egyáltalán nem bonyolult. Az első évadban Fielder átlagos emberek hétköznapi dilemmáira kínált egy meglehetősen egyszerű megoldást, hogy próbálják el előre a kínos vallomások, nagy beszélgetéseket, sorsfordító élményeket.

Az első epizódban például egy szimpatikus, középkorú férfival találkozik, aki szeretné bevallani egy barátjának, hogy megismerkedésükkor lódított, és valójában nincs is mesterdiplomája. Fielder tehát segít neki elpróbálni a dolgot. Az igazsághoz azért hozzátartozik, hogy Fielder nem egészen úgy gondolkodik, mint egy átlagember: a részletek megszállottja. A diplomabevallós próbabeszélgetéshez például stúdiójában az utolsó csoffadt lufiig pontosan felépít egy másolatot a brooklyni pubról, ahol a férfi majd megejti a beszélgetést, na meg felbérel egy tucát színészt, akik a barátot, a csapost meg a vendégeket alakítják. Aztán elkezd zsidbasztó részletességgel kielemezni, majd újra és újra elpróbál(tat)ni a kellemetlen beszélgetést. A cél: számba venni minden lehetséges faktort, kiiktatni minden zavaró tényezőt, előállítani a legkedvezőbb feltételeket a pozitív végkimenetelhez.

John P. Johnson / HBO

Fielder, aki(nek karaktere) körülbelül egy teáskanál szociális képességeivel rendelkezik, „próbái” során kitartóan – időt, energiát és az HBO pénzét nem sajnálva – igyekszik az emberi viselkedés mélyére ásni. Azt reméli, ha elég akkurátus, képes lesz megérteni az emberi reakciókat, sőt, megjósolni azokat. Hatalmas, bonyolult díszleteket épít, színészeket instruál, órákig figyeli szereplőit, miközben olyan gátlástalanul manipulál mindenkit maga körül, hogy azt a *Trónok harca* fekete öves köpönyegforgatói is megirigyelnék. A tökéletes végkimenetelhez ugyanis nem ritkán magukat az alanyokat is át kell vágni. Hogy a szereplők mennyit tudnak a műsorról és Fielder manipulációiról, az tulajdonképpen sosem derül ki.

Ezt a cikket azért olvashatod tovább, mert előfizettél.

A *próba* annyit ugrándozik a valóság és a show határán, hogy az végül teljességgel elmosódik: konkrétan lehetetlen megállapítani, hogy amit nézünk, az igazi-e vagy egy aprólékosan kidolgozott forgatókönyv megelevenedése. Csak annyi biztos, hogy a végeredmény minden pillanattal egyre bizarrabb.

Amikor egy vallásos negyvenes nő azzal keresi fel, hogy kipróbálná a gyereknevelést, Fielder elvállalja az apa szerepét a „próbán”, ami aztán teljesen magába szippantja. A páros kisfiát gyerekszínészek alakítják, felváltva: jogi okokból négyóránként cserélődnek, a próba miatt pedig amúgy is naponta pár évvel idősebb kölyökre váltanak. Aztán az egyik kisfiú elkezd apának szólítani Fieldert. Kiderül, hogy a valóságban nincs édesapja, és talán nem teljesen érti ezt a fura színészkedős-improvizációs játékot. Hát, igen: aki emberkísérletekre adja a fejét, ne csodálkozzon, ha olykor morális zsákutcákban találja magát.

Végül Nathan maga is próbák egész sorának veti alá magát, hogy kiderítse, mit rontott el, egy idő után pedig már azt sem lehet megállapítani, mikor „próbálnak” és mikor beszélgetnek „igazából” a szereplők.

Hogy könnyebb legyen befogadni ezt a sorozatot, ahhoz érdemes vetni egy pillantást a mögötte álló őrült és/vagy zseni munkásságára. Fielder üzleti szakon végzett, de hamar a televíziózás felé fordult: karrierjét az *American Idol* kanadai verziójában kezdte, íróként – ahogy majd *A próba* második évadából kiderül, az ő feladatai közé tartozott többek között hazaküldeni a „sztárkisugárzással” nem rendelkező versenyzőket. Ismertséget aztán a Comedy Central *Nathan for You* című realityparódiájának címszerepével szerzett. Ebben nehézségekkel küzdő vállalkozásoknak adott eszement üzleti tanácsokat. Egy kaliforniai állatsimogatóba például úgy próbált látogatókat csábítani, hogy forgatott náluk egy videót, amin egy hős malac megment egy vízbefulladó kecskét. A malac persze idomított volt, a „spontán” videón meg egy komplett stáb [dolgozott órákat](#), de az így született YouTube videót végül tényleg többmillióan látták, a „hírt” pedig különböző portálok is átvették.

Fielder ebben a sorozatban már megalapozta ezt a furcsa dokureality műfajt, ami olyasmi, mint a házátalakító vagy kincsvadászos műsorok, csak épp a szereplők félrevezetésére és Fielder kínos, mindig feszengő karakterére épül – ezeket csavarta fel még jobban *A próbában*. Nemrég aztán az első drámai sorozatát is megcsinálta: a *Curse* is merész és megosztó volt (ezeket a jelzőket lassan fel lehet vésni Fielder neve mellé), ráadásul **Emma Stone** játszotta benne az egyik főszerepet ([itt írtunk róla](#)). Furcsa ez egy sorozatnál, de a különös vonzerejét az adta, hogy egészen kellemetlen élmény volt nézni. A (szekunder) cringe-elés pedig *A próbának* is elemei része.

A 2022-es első évad és a fináléig fokozott apa-dilemma után nehéz volt elképzelni, hogy lehet majd ezt folytatni, pedig az HBO azonnal be is rendelte a következőt. Jól tették, a második évad, ha lehet, még meglepőbb és vadabb lett. Fielder ezúttal egy konkrét témát is választott: a légikatasztrófákat.

John P. Johnson / HBO

Hobbikutatásai során ugyanis felismert egy visszatérő mintát a repülőbalesetek feketedobozainak hangfelvételein: a katasztrófákat sokszor – legalábbis részben – az okozza, hogy a másodpilóták nem mernek konfliktust vállalni a pilótákkal. Még akkor sem, ha az életük múlik rajta. Ha ezen a ponton a kedves olvasó elgondolkodik, hogy hogyan jutottunk a hétköznapi emberek random dilemmáit boncolgató szórakoztató realityből a repülésbiztonsági kérdések vizsgálatáig, az teljesen érthető. Nincs megnyugtató válaszuk. Maximum annyi, hogy Fielder sorozatainál nem érdemes sokat időzni a logikai összefüggések keresésével. Annyi megnyugvásunk lehet, hogy ezen maga a műsorvezető is aktívan gondolkodik:

a második évad azt vizsgálja, lehet-e a kínos helyzetekre épülő cringe comedy egy *igazi*, fontos társadalmi ügy előremozdításának eszköze.

Közben azért, ahogy Fielder ki is emeli, szórakoztatónak is kell lennie, az HBO mégiscsak azért adja azt a rengeteg pénzt. Az első évadban megismert akkurátus próbafolyamatot ezúttal a másodpilóta-dilemma kivizsgálásának szolgálatába állítja. Ehhez – Fielder elképzelése szerint – többek között az alábbiakra van szükség:

- a Houston Reptér egy részének komplett mására;
- cirka 50 színészre, akik napokig figyelik a reptér dolgozóit, hogy utána hitelesen alakíthassák őket Fielder szimulációjában;
- egy pilótafülkére és köré egy 180 fokban, görbített vászonra, amin meg lehet animálni a baleseteket;
- egy több ezer fős *American Idol*-szerű valóságshowra, hogy a gyanútlan versenyzőkkel a másodpilóták gyakorolhassák a konfrontálódást, mint Fielder a

pályája kezdetén (az egyik versenyző [beszámolója](#) szerint itt egyébként tényleg teljesen félrevezették a jelölteket azzal kapcsolatban, hogy hova/mire jelentkeznek);

- egy háromszoros embernagyságban felépített gyerekszobára és egy hatalmas bábnőre, akivel a csupaszra borotvált és babának öltöztetett Fielder megélheti, milyen volt **Chesley Sullenberger** gyerekkora (ő az a kapitány, aki 2009-ben csodával határos módon sikeres kényszerleszállást hajtott végre a jeges Hudson folyón);
- még egy rakás teljesen eszement dologra – ezek tételes felsorolása minden elképzelhető cikk-keretet kimerítené.

Hogy Fielder mennyire gondolja komolyan, hogy ezzel a kaotikus, sodró agymenéssel tényleges változásokat érhet el, azt nála sosem lehet tudni. Annyi biztos, hogy magát a műsort komolyan gondolja: például elvégezte hozzá a pilótaképzést, hogy ő maga is vezethessen több száz fős gépeket (a sorozatban ezt természetesen meg is teszi). A végére még megoldási javaslatot is kínál, amivel egészen egy kongresszusi képviselőig jut.

Közben szokás szerint arra is jut ideje, hogy magát is vizsgálat tárgyává tegye. Például előveszi saját konfliktuskerülés-élményét a Paramounttal, akik antiszemitizmus vádjával eltávolították a *Nathan for You* egy részét. Egy ponton még annak is nekiveselkedik, hogy elhelyezze magát az autizmus spektrumán, bár a végeredménnyel azért inkább nem szembesül.

A próbának jót tesz, hogy minden perc szórakoztató, amit Fielder képernyőn tölt (ehhez mondjuk elég [egy-egy](#) interjút is megnézni), a legizgalmasabb azonban továbbra is az, ahogyan azt vizsgálja, miért működünk mi, emberek úgy, ahogy. Egészen meglepő élmény ennyi eszeveszett hülyeség között helyenként meghatódni.

*A próba (The Rehearsal), 2. évad, HBO, 2025, 6 rész. **24.hu 8/10***